

Harisma discernământului în călăuzirea duhovnicească ortodoxă

Ediție îngrijită de Konstantinos Hr. Karakolis,
doctor în teologie

Traducere de Cristian Spătărelu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Harisma discernământului în călăuzirea duhovnicească ortodoxă /
ed. îngrij. de Konstantinos Hr. Karakolis; trad. de Cristian Spătărelu.

Galați: Egumenița, 2012

ISBN 978-606-550-102-7

I. Karakolis, Konstantinos Hr. (ed.)

II. Spătărelu, Cristian (trad.)

28

EDITURĂ EGUMENIȚĂ

2012

Diaconia pastorală, arhim. Gheorghios Kapsani, Editura Athos, 1976.

Nebunia de a fi creștin, Tatiana Goriceva, Editura Akritas, Atena, 1988.

Ignatie Duhovnicul, arhim. Heruvim, Editura mănăstirii Paraclitos, Oropos, 1981.

Isidor Pelusiotul, PG 78

Ioan Gură de Aur, Editura EPE

Kodratos Karakalinnos, arhim. Heruvim, Editura mănăstirii Paraclitos, Oropos, 1983.

Limonariul mirenilor, sub îngrijirea lui Konstantinos Karakolis, Editura Stupul Ortodox, Tesalonic, 2001.

Cuvinte III și IV, părintele Paisie Aghioritul, Editura sihăstriei „Sfântul Ioan Teologul”, Souroti Tesalonic, 2001.

Vasile cel Mare, Editura EPE

Sfântul Serafim de Sarov, Irina Gorainov, Editura Tinos, Atena, *Părintele Paisie*, Dionisie Tatsis, 1995.

Părintele Arsenie Spileotul, Iosiv M.D., 2002.

Minunatul părinte Vitalie, Editura Stupul Ortodox, Tesalonic, 2008.

Părintele Paisie mi-a spus, Ath. Rakovalis, Tesalonic, 1997

Sfântul Efrem Sirul, vol. V, Editura Grădina Maicii Domnului, 1994.

Sfântul Isaac Sirul, Ascetice, Lipsia, reeditare, Atena.

Starețul Serafim de Vrița, arhim. Nectarie Antonopoulos, Editura Akritas, Atena, 2004.

Harismaticul părinte Efrem Katunakiotul, părintele Iosiv Vatopedinul, Editura mănăstirii Vatoped, 2004.

Povețe duhovnicești ale starețului Macarie, Editura mănăstirii Paraclitos, Oropos, 1991.

Sava Duhovnicul, arhim. Heruvim, Editura mănăstirii Paraclitos, Oropos, 1982.

Vasul ales, ierom. Hristodulos Aghioritul, Sfântul Munte, 1996.

The Inner Kingdom, episcopul Kallistos Ware, St Vladimirs Seminary Press, N.Y., 2000.

Filocalia părinților neptici, vol. I, Editura Grădina Maicii Domnului, Tesalonic, 1984.

Harisme și părinți harismatici, vol. I, Editura mănăstirii Paraclitos, Oropos, 1987.

Origen, PG 12.

CUPRINS

Prologul editorului	5
Introducere.....	7

Capitolul I

Lipsa discernământului	
<i>Îi rănește și îi chinuiește pe credincioși.....</i>	15
<i>Lipsa de experiență a dascălului îi distruge pe ucenici.....</i>	16
<i>Cum s-au purtat un duhovnic lipsit de discernământ și un duhovnic cu discernământ cu un păcătos deznădăjduit.....</i>	18
<i>Cu „canoanele” din Pidalion, duhovnicul poate face fărădelegi</i>	22
<i>Să fiți atenți la ce duhovnici mergeți</i>	24
<i>Vai-vai! Cât s-a amăgit sărmanul!</i>	24
<i>Unii duhovnici te pot încurca.....</i>	25
<i>Ai grijă ce le spui duhovnicilor</i>	26
<i>N-a reușit prea bine, sărmanul!</i>	26
<i>O „predică” fără discernământ</i>	28
<i>Să nu-i silești pe tineri să meargă la spovedanie</i>	29

Capitolul II

<i>Trebuie să găsim un doctor duhovnicesc bun</i>	30
<i>Să găsești un părinte duhovnicesc virtuos</i>	30
<i>Să găsești călăuzitor bun!.....</i>	32
<i>Să te spovedești la părinți înzestrați cu discernământ</i>	33
<i>Mergi la un doctor priceput și fă ce-ți spune</i>	35
<i>Să închizi rănile trecutului cu ajutorul unui duhovnic experimentat.....</i>	36
<i>Să ne mărturisim cugetele unor părinți înzestrați cu discernământ, nu unora care au doar barba albă din pricina vârstei</i>	37
<i>Duhovnicii buni sunt rari</i>	41

Capitolul III

Însușirile unui duhovnic bun	44
Părintele duhovnic în Tradiția Ortodoxă	45
Discernământul, care distinge răul și îndepărtează rătăcirea diavolului	47
Smulge rădăcina ca să nu cazi din nou în păcat	49
Pacea dumnezeiască și blândețea	50
Sensul adevăratei pocăințe	51
Sensul spovedaniei	53
Domnul îl miluiește pe cel ce se pocăiește	55
Cum trebuie să se rânduiască în Biserică felul și vremea pocăinței	57
Dumnezeu îl primește pe omul care se pocăiește și după trei zile	59
Pocăința sinceră te poate izbăvi într-o singură clipă	60
„Iconomia” vindecătoare a sfințelor canoane ale Bisericii	61
Lua asupra lui păcatul celor slabi	64
Să îndreptăm răul prin iubire și blândețe, nu prin fapte pătimase	64
În luptă avem nevoie de odihnă și recreere	65
Preotul să primească și cuvintele simple ale pocăinței sincere	66
O spovedanie generală poate să rezolve probleme grave.	
Te poate izbăvi și de atacurile aflate în fașă	68
Harul lui Dumnezeu îl ușurează pe duhovnic de povara grea a necazurilor celui ce se spovedește	70
Duhovnicul nu este lipsit de greșeală, nici dictator	70
Smerenia duhovnicului	71
Cu judecata mea pot face greșeli	72
Când duhovnicul este vătămat sau lipsit de experiență	74
Episcopul sau preotul, care-l oprește de la slujbele Bisericii pe cel ce se pocăiește, să fie caterisit	76

Capitolul IV

Virtuțile duhovnicului bun înfățișate mai ales prin descrieri, povestiri și povețe	77
Portretul părintelui Iacov: smerit, luminos, blând	78
În fața unui stareț adevărat	80
Îmbrățișarea duhovnicească a starețului Serafim de Virița	81
Cele trei harisme ale duhovnicului	84

Egumenul să fie mai degrabă o mamă pentru monahi, decât un tată	87
Îi primea pe toți cu iubire și îi întorcea la Dumnezeu	88
L-a ajutat pe Giorgakis să scape de legăturile satanice ale hinduismului	90
Pace și veselie revărsa în jur	91
La spovedanie părintele Porfirie te primea cu inima deschisă, cu iubire și rugăciune	92
Dacă nu-l mustri, sufletul lui se deschide	93
Nu ne tăia aripile	94
Avea brațele deschise pentru toți	95
M-a îmbrățișat cu blândețe și m-a îndemnat să mă împărtășesc	95
Ce i-a spus unui tânăr speriat	97
Știi ce băieți buni sunt?	97
Au săvârșit toate păcatele, dar eu îi iubesc!	98
L-a vizitat un grup de hipioți	99
L-a îmbrățișat pe bețiv și a început să-l sărute	100
A vrut mai întâi să-i îndulcească sufletul	101
E nevoie și de puțină constrângere	102
Duhovnicul să lucreze liber, cu discernământ și bunătate	102
Nu voia să impună nimic	104
Spunea ceea ce putea să primească fiecare în suflet	105
Am văzut că sufletul ei era pustiu și am început de la ceva ușor	105
Nu constrângea pe nimeni	106
Libertatea pe care i-o lăsa celui cu care vorbea	107
Să nu intervii în viața personală a celor care se spovedesc la tine	107
Prima dată întâlnim un preot care nu ne-a vorbit deloc de Dumnezeu!	108
Se afla împreună cu criminalii de război și nu-i cerceta niciodată pentru nimic	109
Ascultarea se face de bună voie	110
Nu constrângeți voința liberă a oamenilor	110
Ascultarea este o relație personală liberă	113
Eu îmi spun doar părerea. Te las liberă	114
Când ascuți doar ce vrei tu	115
Duhovnic cu experiență	116
Îndreptarea unui frate calomniator dintr-o obște	116
Există multe feluri de boli și leacuri	117

Poate că pe tine te doare acolo, dar problema este în altă parte.....	121
Duhovnicii să fie atenți ce leacuri dau pentru a vindeca patimile oamenilor	122
Discernământ dăruit de Dumnezeu. Duhovnicul rânduiește la ce interval trebuie să se împărtășească credinciosul.....	123
L-ai concediat pe nedrept, nu era hoț	125
Începea de la posibilitățile tale	126
Mai întâi lasă-l să se maturizeze	127
Acum, când ești pregătit sufletește, și le spun	128
I-a dat dreptate pentru că era supărat.	
După o săptămână, i-a arătat adevărul.....	129
Duhovnicul să găsească „cheia” fiecărui om	130
Cazul taximetristului ucigaș.....	131

Capitolul V

Învățători și povețe ale părinților și dascălilor Bisericii, cu povestiri și întâmplări care pot ajuta în slujirea pastorală .	133
Iubirea.....	134
Una este iubirea firească și alta este iubirea Sfântului Duh	134
Păcatul - Pocăința - Optimismul.....	134
Nu deznădăjdui pentru păcatele tale.....	134
Vreme de zece ani a căzut în păcat și s-a pocăit.....	137
Păcătoasa Pelaghia care s-a pocăit	139
Să nu ne întristăm atunci când alunecăm și cădem în păcat	144
Tristețea adâncă pe care o simțim pentru păcatele noastre.	144
Întoarcerea fiului risipitor	145
Dacă și se rupe mantaua, o arunci?	147
Adu-ți aminte de „virtuoșii” care au căzut.....	147
Să-ți reînnoiești sufletul în fiecare zi.....	148
Să nu rămâi alipit de răutate	149
Ridică-te iarăși și iarăși	150
Când se întâmplă să păcătuiesc, îmi mărturiseam păcatele și tot ce era rău pleca	150
Atunci când cădem în păcat, să nu rămânem acolo	151
Ai păcătuit de o mie de ori?	151
De o mie de ori pocăiește-te!	151
Atâta vreme cât respiri, pocăiește-te, și iubirea de oameni a lui Dumnezeu te va izbăvi.....	152

Nu e de ajuns să scoatem doar săgeata.	
Trebuie să punem și leacuri pe rană.....	154
Dumnezeu îți iartă orice urmă de păcat.....	158
Îmbrăcămintea.....	159
Mergeau la părinte îmbrăcați nepotrivit.....	159
Să porți o rochie puțin mai... scurtă	159
Eliberarea de patimi.....	160
Ce este eliberarea de patimi?	160
Bolile - Amărăciunile	161
Când suntem nemulțumiți de bolile noastre trupești	161
Bolile îi ajută pe oameni.....	161
Încercările îi ajută pe oameni să-și revină	163
Cum răbda durerile părintele Paisie.....	164
Asceza	167
Asceza să se facă cu discernământ și la vremea potrivită ...	167
Să nu te mândrești cu asceza pe care o faci	167
Asceza este zădărnicită de slava deșartă.....	168
Să te îndeletnicești cu virtutea care și se potrivește mai bine	169
Părintele duhovnic	170
Când nu există duhovnic.....	170
Când nu aveți un duhovnic lângă voi	172
Nu sunt suficiente rugăciunile duhovnicului.....	174
Durerea omenească, pentru părintele Serafim, avea mai mare însemnătate decât fărădelegile.....	174
Înfrânarea trupească	175
Trei zile te poți înfrâna?	175
Ai făcut bine că și-ai păzit curăția.....	176
Mustrarea	176
Mustrarea cu discernământ a unui monah cu reputație proastă...	176
Mustrarea individuală sau mustrarea publică?	177
Milostenia	178
Aceștia nu se mântuiesc prin milostenie.....	178
Spovedania.....	179
Mărturisește-ți boala	179
Duhovnicul în familie	179
Lauda	180
Primește lauda cu smerenie	180
Sfânta Împărtășanie	181
Pregătirea pentru Sfânta Împărtășanie.....	181
Preotul.....	182
Să rămâi preot, dar să nu mai liturghisești	182
Fumatul	183

Lasă-te de fumat!	183
Osândirea	184
Îl osânda pe fostul curtean pentru puțina lui odihnă.....	184
Ascunderea cugetelor	187
Păzește-te de fățarnicie	187
Cugetele	188
Cum să împiedic cugetele viclene?	188
Ajutorul dat cu discernământ unui monah cu cugete nerușinate	189
Postul	191
Postul nu este pricină de laudă	191
Măsura în înfrânarea de la hrană	191
Am oprit postul, pentru că n-am vrut să te tulbur, fiule	193
Cum și de ce să te înfrânezi de la mâncare	194
Multa băutură vatamă	194
Postea, dar îl hrăneau laudele oamenilor	195
Mai bine să mâncăm, pentru a birui mândria înfrânării	196
Postul care este zădărnici de patimi	197
Și urșii și șerpii postesc	198
Firea homosexuală	199
Atunci când, împotriva firii tale, te simți ca o fată sau ca un băiat	199
Visele	199
Discernământul viselor rele și viselor bune	199
Patimile	201
Patimile nu se sting repede	201
Nu vrem patimile, dar iubim pricinile lor	202
Dezrădăcinează greșeala atunci când este mică	202
Sufletul devine curat prin rugăciune neîntreruptă și prin păzirea minții	203
Cum putem stăpâni patimile	204
Înfrânarea trupească să se facă împreună cu înfrânarea duhovnicească	204
Când omul biruiește aproape toate patimile, doi demoni îl războiesc, al râvnei nepotrivite și al aprinderii trupești	205
Educația	206
Cu fiecare copil să te porți diferit	206
Să renunți la câte ceva, pentru a-ți salva copilul	207
Îți rănești fiul prin purtarea ta și fără să-i vorbești!	208
Copilul tău este bun, nu vrea să facă ceea ce face. Pentru a scăpa, trebuie ca mama lui să se sfințească	209
Cu cât te rogi mai mult, cu atât fiica ta primește cugete bune	210

Atunci când copiii nu ascultă, să spunei asta Maicii Domnului	212
Când vezi cum diavolul îl calcă pe grumaz pe copilul tău	212
Deoarece nu vă iubiți, copilul vostru	213
Viața sfântă a părinților îl sfințește pe copil din ceasul concepției sale	214
Copilul nostru este plin de nesiguranță și temeri	214
E micuț, dar înțelege multe!	214
Copilul tău s-a îmbolnăvit din cauza mândriei tale	215
Aveau atâtea cunoștințe psihologice și... și-au pierdut copilul!	216
S-a revoltat din cauza mândriei voastre	216
Copilul revoltat și tatăl cel bun	217
Salvarea copilului vostru depinde de sfințenia voastră	217
Niciodată nu trebuie să vă certați în fața copiilor	218
Copiii confuzi ai unor părinți confuzi	219
Copiii nu vor să fie constrânși	219
I-ați iubit și i-ați constrâns	220
L-ai constrâns atâția ani!	220
Fata a plecat din cauza voastră	221
Avem probleme cumplite cu copilul nostru	221
Nu-l iubești pe copilul tău cu iubirea lui Dumnezeu și-i faci rău	222
Blestemul mamei a adus nenorocirea	224
L-ai constrâns pe copilul tău ca să fie primul la învățătură	225
Exemplele	225
Să nu le vorbești studenților tăi despre Hristos	225
O misionară smerită care vorbea prin exemple	226
Soacra - Nora	227
Amăgirea	227
Mândria și vederile diavolești	227
Vizita luminoasă a diavolului arătată printr-o tulburare ascunsă	230
Diavolul care l-a însoțit pe un diacon român doi ani în rugăciune	233
Dacă nevoitorului i se arată lumină sau vreun chip luminos	238
Monahul chinuit de diavol și-a aflat vindecare	239
Vestire de la Dumnezeu	243
Nu cereți să primiți vești de la Dumnezeu, dacă puteți fi povățuiți de altcineva	243
Pelerinajele	244

Pelerinaje care sunt de folos sau nu sunt de folos	244
Căsnicia.....	245
Să nu-i vorbești niciodată despre post.....	245
Când bărbatul tău se află într-o situație grea	247
Cu cât te plângi mai tare, cu atât va întârzia mai mult	247
Vrei să te despați de soțul tău și să trăiești în fărâdelege cu altul?	249
„Vinovăția” și „dreptatea” soților.....	251
Soțul tău nu te prețuiește și suferi!.....	255
Vrei ca femeia ta să fie perfectă?.....	256
Să faci ascultare de soțul tău	257
Înfrânare și în căsnicie. Relații între soți.....	259
Orbirea și infirmitatea	263
Abordarea corectă a infirmității	263
Să nu te necăjești că ești oarbă și singură.....	266
Ascultarea - Libertatea.....	267
Să nu te tulburi că nu poți face canonul	267
Să te simți liberă cu canonul tău zilnic	268
Ascultarea de voia lui Dumnezeu nimicește mândria	269
Răbdarea.....	269
Răbdare în greutățile familiale	269
Bucuria și pacea lui Dumnezeu	270
Bucuria și odihna lui Dumnezeu.....	270
Pacea blândă a Sfântului Duh.....	272
Pacea mincinoasă și pacea adevărată a lui Dumnezeu	273
Mângâierea de la harul lui Dumnezeu și mângâierea diavolească	274
Problemele psihologice	276
Cum întâmpinăm persoanele care au probleme psihologice?	276
Cum îndepărtăm nesiguranța, deznădejdea, depresia	276
Izvoare	279

Difuzare:

S.C. EGUMENIȚA S.R.L. Galați

Tel./Fax: 0236-326.730

E-mail: editura@egumenita.ro

www.egumenita.ro

ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea [...] Copiii mei, acestea vi le scriu ca să nu păcătuiți, și dacă va păcătui cineva, avem mijlocitor către Tatăl, pe Iisus Hristos cel drept. El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale lumii întregi.”

(1 Ioan 1, 8-10 și 2, 1-2)

„Deci, dacă este cineva în Hristos, este făptură nouă; cele vechi au trecut, iată, toate s-au făcut noi”.

(2 Corinteni 5, 17)

Capitolul I

Lipsa discernământului îi rănește și îi chinuiește pe credincioși

*Cartea pe care o ținem în mâini, după cum s-a spus în **Introducere**, este desigur, folositoare tuturor, însă îndeosebi se adresează părinților și dascălilor duhovnicești. Aceștia sunt călăuzitorii Bisericii păstorite și de aceea responsabilitatea lor este mare. Deci să nu avem iluzia că le știm pe toate, că avem răspunsuri pregătite chiar înainte de a asculta greutățile creștinilor noștri, și să nu avem – îmi cer iertare pentru acest cuvânt – superficialitatea să dăm sfaturi în afara spațiului și a timpului. De aceea trebuie să dobândim, prin smerenie, prin ascultare de un părinte cu discernământ și prin rugăciune, experiență duhovnicească, astfel încât să nu rămânem întru totul sub jugul rânduielilor „canonice”, să nu devenim pisălogi și constrângători și, mai ales, să nu provocăm deznădejde, lucru de care se bucură potrivnicul. Cam acesta este cuprinsul acestui capitol.*

Lipsa de experiență a dascălului îi distruge pe ucenici

Lipsa de experiență a dascălului îi distruge pe ucenici, iar nesârguința ucenicilor îl pune în primejdie pe dascăl. Nici dascălului nu trebuie să-i lipsească ceva din ceea ce este necesar pentru îndreptarea ucenicilor, nici ucenicii nu trebuie să nesocotească vreunul dintre sfaturile lui.

Și rătăcirea ucenicilor și neîngrijirea călăuzitorului duhovnicesc de cei care păcătuiesc este lucru grav și primejdios.

De asemenea, nu trebuie să se creadă că acest rang este pretextul odihnei și desfătării, fiindcă cel mai obositor lucru este ca cineva să călăuzească suflete. Cei ce păzesc cai sau alte dobitoace, nu întâlnesc împotrivire de la cirezi, și de aceea le păzesc lesne. Însă pentru cei care călăuzesc oameni, varietatea caracterelor și viclenia cugetelor fac supravegherea mai grea. Și trebuie ca cei cărora le este încredințată o astfel de lucrare să se pregătească la fel ca pentru o muncă obositoare, pentru a răbda slăbiciunile celorlalți fără niciun pic de răutate, iar despre cele pe care le scapă din necunoaștere, să-i învețe cu îndelungă-răbdare.

De aceea, după cum se spune în Vechiul Testament, în templu butoiul cu apă se sprijinea pe boi, iar făclia era așezată pe loc statornic. Făclia înseamnă că cel care este pus să-i lumineze pe ceilalți trebuie să fie statornic din toate părțile, să nu aibă

nimic șubred sau gol și să i se scoată la strung toate părțile de prisos, toate cele care nu le vor fi spre folos și pildă celor care-l văd. Boii care ridică butoiul arată că cel căruia i s-a dat o asemenea lucrare este dator să nu se ferească de niciun necaz care vine asupra lui, ci să rabde poverile și necurățiile celor mai mici, până în punctul în care ar cădea el în primejdie.

Căci negreșit, dacă vrea să curățească faptele celor care vin la el, vrând-nevrând se va păta oarecum și el, după cum țeava butoiului curățește mâinile celor care se spală, dar primește și ea din murdăria lor. Întrucât cel care vorbește despre patimi și îi curățește pe ceilalți de petele lor este cu neputință să nu se murdărească, fiindcă însăși aducerea-aminte obișnuiește să-i murdărească cugetul. Chiar și dacă faptele rușinoase nu se spun în amănunt, totuși murdăresc suprafața minții atunci când sunt povestite și o tulbură cu culori lipsite de limpezime.

Trebuie ca duhovnicul să fie și experimentat, încât să cunoască toate metodele vrăjmașului, pentru a descoperi ucenicilor lui nevoințele pe care ei nu le cunosc și pentru a le spune acestora despre uneltirile diavolului, ca să le dăruiască lor biruința și să fie încununăți la sfârșitul luptei. Însă un asemenea duhovnic este rar și nu este ușor de găsit [...]

Spun acestea nu pentru a-i împiedica pe unii să-i conducă pe tineri la evlavie, ci pentru a-i ruga să se obișnuiască mai întâi cu virtutea, și să nu se apuce vremelnice de această lucrare, având în mintea lor doar pe cele plăcute și slujirea din partea ucenicilor și laudele de afară, uitând de primejdia care urmează.

Nici să nu preschimbe uneltele de război în unelte agricole înainte de a se înstăpâni pacea definitivă. Când cineva supune patimile și nu-l mai amenință de nicăieri războaiele și nu mai are nevoie de arme de apărare, doar atunci este bine să-i cultive pe ceilalți.

(Sfântul Nil, *Filocalia I*, pp. 253-255)

Cum s-au purtat un duhovnic lipsit de discernământ și un duhovnic cu discernământ cu un păcătos deznădăjduit

Între florile pustiei athonite, un crin minunat și înmiresmat a fost părintele Sava Duhovnicul (1821-1908). După multe secole de la cuvioasa lui adormire, aghioriții spuneau: „Acolo vizavi, la schitul Sfânta Ana, la coliba Învierii, se nevoia vestitul duhovnic Sava”, „Pe cărarea aceasta urcau mulțimile pentru a se spovedi la părintele Sava”, „Atâtea nume pomenea, în felul acesta liturghisea⁶, așa îi vindeca pe demonizați” etc.

Vom povesti aici o manifestare a iscusinței lui pastorale.

La un oarecare duhovnic a venit să se spovedească un om foarte păcătos. Nu mai întâlnise pe nimeni atât de încărcat de păcate. În vreme ce-l asculta, duhovnicul a fost cuprins de spaimă. I s-au tulburat măruntaiele. „Dumnezeul meu! Vai și amar,

⁶ A liturghisi (gr. *liturgo* = a sluji, a face sau a oficia Sfânta Liturghie).

câte fapte înfricoșătoare! Ce-mi este dat să aud! Ce diavol e ăsta?”

N-a apucat sărmanul om să termine mărturisirea, când duhovnicul, plin de tulburare, i-a spus:

– Oprește-te! M-ai îngrozit. Simt că-mi pierd mințile. Astea nu sunt păcate omenești. Sunt diavolești. Pleacă! Nu-ți dau iertare. Nu te mai pot asculta! Pleacă!

Omul a ieșit de la duhovnic deznădăjduit. Ce să facă acum? Singurul lucru care-i rămăsese pe lume era mila lui Dumnezeu. Însă de vreme ce și această ușă i se închisese, nu-i mai rămânea nimic. Privind spre mare, se gândea la singura scăpare: să se arunce în valuri. Să-și pună capăt zilelor.

Dar Dumnezeu este mare! În starea aceasta l-a văzut un monah de la Sfânta Ana, care se întâmpla să-l și cunoască.

– Hei! Ce se întâmplă? De ce ești în starea asta?

Acela tăcea.

– Ce-ai pățit? De ce nu vorbești?

După multe insistențe, monahul a reușit să afle ce se întâmplase. S-a supărat, sufletul i s-a întristat. Cum să-l ajute? S-a gândit că o singură soluție rămânea, să-l ducă cu orice preț la părintele Sava. A stăruit mult, dar până la urmă a izbutit.

Când l-a văzut părintele Sava, a înțeles întreaga lui dramă. „Fratele meu”, se gândea, „se află în prăpastie. Pentru a-l scoate, trebuie să cobor și eu până acolo”.

– Părinte, există mântuire pentru mine?

– Pentru tine, frate? Pentru toți există mântuire. Îndurarea lui Dumnezeu este mai întinsă decât cerurile și mai adâncă decât abisul.

– Da de unde! Pentru mine, păcătosul, nu există mântuire. E cu neputință. Nu există.

– Pentru tine? Glumești! Ia gândește-te, chiar și pentru mine a existat mântuire!

– Dar ce păcate ai făcut tu?

– Mari, păcate foarte mari.

– Ce mari!? Cine ar putea greși în fața lui Dumnezeu mai mult decât mine, ticălosul?

– Și totuși! Iată, odată n-am fost atent, m-am abătut de la calea dreaptă și am căzut în păcat.

Și părintele Sava a pomenit aici un păcat grav. Atunci celălalt s-a înviorat. A prins curaj.

– Ah, părinte, păcatul ăsta, exact așa l-am săvârșit și eu.

– Și tu? Nu te îngrijora. Dumnezeu o să te ierte. E de-ajuns să-l mărturisești.

Părintele Sava a continuat în același fel. Metoda a reușit pe deplin. Sărmanul om a prins curaj și a mărturisit cu sinceritate toate fărădelegile lui. I-a dat curaj ideea că și duhovnicul era asemenea lui.

– Eu, i-a spus la urmă părintele Sava, m-am pocăit și am plâns amarnic. Sunt doi ani de când mi-am schimbat viața. Și mi-au dat canon să devin duhovnic. Am făcut-o și pe asta. Am făcut milostenii. Am postit. Am devenit alt om.

– Și eu, părinte, mă căiesc din tot sufletul meu. Și post și orice îmi vei spune, voi face.

– De vreme ce te-ai hotărât să-ți schimbi viața, apleacă-te să-ți citești rugăciunea de iertare, să-ți ierte Dumnezeu toate păcatele.

Peste puțin omul acela plutea de fericire, fiindcă a aruncat de pe umerii săi poveri grele. Întâlnindu-l la schitul Sfânta Ana pe monahul care-l trimisese la părintele Sava, i-a spus:

– M-ai salvat! Am devenit alt om.

– Să dai slavă lui Dumnezeu!

– Bun duhovnic! Compătitor! Numai că sărmanul, a păcătuit în viața lui mai mult decât mine.

Monahul, care și-a dat imediat seama ce se întâmplase, i-a spus:

– Mai mult decât tine? Îmi vine să râd. Acesta, creștine, trăiește de mic copil în Sfântul Munte și e un înger pământesc. De aceea s-a învrednicit să devină și preot.

Omul nostru a rămas încremenit. Nu știa ce să creadă. Dar prin explicațiile care i s-au dat a înțeles „uneltirea” iubirii. A fost foarte uimit. Într-adevăr, după lovitura pe care o primise de la celălalt duhovnic, nu exista altă cale de izbăvire de pe marginea prăpastiei. Și din clipa aceea s-a sădit în el o mare admirație și iubire pentru minunatul doctor și tămăduitor al sufletelor.

(Sava Duhovnicul, *Harisme I*, pp. 36-39)

Cu „canoanele” din *Pidalion*, duhovnicul poate face fărădelegi

Îndeosebi duhovnicii trebuie să aibă mult discernământ, atunci când aplică *Pidalionul*. Părintele Paisie povățuia pe cineva: „Deși canoanele sunt foarte aspre, iarăși le calcă omul. Dar dacă erau îngăduitoare? Oamenii ar fi trăit foarte relaxați. E nevoie de discernământ, fiindcă cineva poate face fărădelegi cu canoanele. Să ai tu acrivie⁷ în tine, pentru a putea face economie⁸ celorlalți. În economie există și binecuvântare”.

(*Viața părintelui Paisie*, p. 473)

* * *

„Ascultă, fiule!”, a zis părintele Porfirie. „Dumnezeul nostru, vrând să-i cerceteze pe fiii lui, care cred în El, Îl iubesc și Îl adoră, folosește diferite căi, metode și planuri. În planurile Dumnezeului

⁷ Acrivie = (gr. *akriveia* = exactitate) este aplicarea strictă a canoanelor în cazuri în care doctrina și tradiția Bisericii trebuie să fie respectate cu rigoare. În decursul istoriei a alternat cu economia. În cazul de față se referă la respectarea personală a canoanelor printr-o strictețe autoimpusă.

⁸ Economie = (gr. *oikonomia*, lat. *dispensatio* = plan, providență, administrare) este, împreună cu acrivia, una dintre principalele modalități prin care Biserica aplică normele canonice. În cazul de față se referă la modalitatea de a ști să gestionezi cu discernământ aplicarea canoanelor în funcție de fiecare om, în cazul în care duhovnicul sau cel care dă canoanele le știe și le aplică asupra lui corect și cu strictețe.

nostru este și impunerea canoanelor, care urmăresc mereu mântuirea sufletului. La fel se întâmplă și în cazul tău. Noi nu putem să schimbăm sau să ștergem planurile lui Dumnezeu. Cu atât mai mult nu putem să I le impunem. Putem însă să-L rugăm și să-L implorăm, iar El, fiind iubitor de oameni, poate asculta rugăciunile noastre și scurta timpul canoanelor sau îl poate chiar șterge. Și una și alta sunt la mâna Lui. Noi să-I cerem. Iar El va hotărî. Apoi, aceste canoane nu au caracter de răzbunare sau de pedeapsă, ci de îndreptare, și nu au nicio legătură cu cele impuse de anumiți duhovnici în timpul spovedaniei, și care, fie din râvnă exagerată, fie din necunoaștere, ating hotarele pedepsei, fără să-și dea seama că în felul acesta, în loc să facă bine, săvârșesc o fărădelege.

Eu mereu le spun și îi sfătuiesc: Nu dați pedepse mari. Ci povețe drepte. Fiindcă pedepsele mari îl hrănesc pe diavol, aducându-i mulți clienți. Iar el asta așteaptă și are mereu brațele deschise ca să-i primească. Și le făgăduiește, desigur, câte și mai câte [...] De aceea e nevoie de mare atenție în alegerea duhovnicului. După cum căutați doctorul cel mai bun, la fel să faceți și cu duhovnicul. Amândoi sunt doctori. Unul al trupurilor iar celălalt al sufletelor.”

(*Antologie de povețe ale părintelui Porfirie*, p. 338)

Să fiți atenți la ce duhovnici mergeți

Un frate mi-a spus: Odată, pe când lucram în provincie, soția mea a mers la un duhovnic foarte aspru, și când i-a spus o slăbiciune a ei pe care o tot repeta, el a muștrat-o, a speriat-o, și de atunci i-a trebuit mult timp ca să mai meargă la duhovnic. „Ai văzut, i-a spus părintele, ce face multa asprime? De aceea vă spun să fiți atenți la ce duhovnici mergeți să vă spovediți, și tu și soția și copiii tăi, și neapărat să fiți sinceri când mărturisiți păcatele, căci în felul acesta Dumnezeu le iartă pe toate și urcați duhovnicește.”

(Antologie de povețe ale părintelui Porfirie, p. 337)

Vai-vai! Cât s-a amăgit sârmanul!

Părintele, în sfințenia lui, nu constituia numai o valoare duhovnicească neșovăielnică, ci devenea, fără s-o urmărească, și măsură de evaluare a valorii duhovnicești a altora. Un prieten a avut odată o aventură neașteptată: Nu era de acord cu un cunoscut de-al lui într-o chestiune serioasă și, în strădania lui de a ajunge la o soluție, i-a venit ideea de a cere ajutorul duhovnicului acelui om, pe care nu-l văzuse niciodată. Fără să-i cunoască mentalitatea, a mers fără nicio bănuială și l-a întâlnit și și-a deschis inima în fața lui, cu duh de încredere și muștrare de sine. Însă duhovnicul acela l-a întâmpinat cu asprime și încerca

să-i facă psihanaliză istovitoare. Fiindcă, pe când pe adversarul lui îl lăuda pentru virtuțile sale, pe el îl muștra pentru slăbiciunile ce le avea, osândindu-l pentru opiniile lui și încredințându-l că-i vorbește pentru folosul său. Astfel a reușit nu să închidă fisura, ci s-o transforme în prăpastie.

Prietenul acesta, tulburat de pățania lui neașteptată, s-a dus la părintele Porfirie, care „a văzut” limpede din prima clipă situația adevărată și i-a spus: Despre adversarul lui: „Știi cum te vede acesta acum, fiule? Ca pe o furnică”. Despre duhovnic: „Vai-vai! Cât s-a amăgit sârmanul! Unde i-a fost mintea? S-a bazat pe informațiile pe care i le-a dat adversarul tău și te-a făcut praf. Cu o asemenea abordare îi poate vătăma mult pe ceilalți. Știi, unii duhovnici fac pe psihiatrii”.

(Antologie de povețe ale părintelui Porfirie, p. 338)

Unii duhovnici te pot încurca

„Când ești departe de Atena, îi spunea părintele Porfirie unui frate, și nu poți veni regulat aici, să cauți acolo un duhovnic bun ca să-ți mărturisești păcatele. Și orice altceva te preocupă în legătură cu rugăciunea minții sau cu cugetele să nu i-o spui, fiindcă unii nu le știu pe toate și te pot încurca. Să vii aici să mi le spui pe acelea”.

(Antologie de povețe ale părintelui Porfirie, p. 341)